

*Erre jártak a gyilkosok, és megöltek:
Mindenem, egyetlenem.
Csak az éjszaka tudja,
hová dobták drága tested.
Miért?
Harcoltál a háborúban,
és ez minden indokuk.
Vasfogú fájdalom tépdés.
Halott vagyok, mint Te magad is?*

*Mikor gyermek voltam,
szerettem hazám madaraiért, lepkéiért,
értük voltam iskolakerülő.
Ma
szeretem hazám
minden maroknyi földjeért.
Minden maroknyi földjében
én szerelmem, és egyetlenem kiontott vére szárad.*

MADÁCSY LÁSZLÓ fordításai

Madeleine Riffaud, az *Europe* című folyóirat munkatársa két hónapot töltött a dél-vietnami szabadságharcosok között, és ez alkalommal kapta Giang Nam fiatal költőtől az itt közölt két verset. Megrendítő dokumentumai a Felszabadító Nemzeti Front élethalálharcának, és annak a tragikus helyzetnek, amelyben az amerikai imperializmus testvérgyilkosságra próbálja kényszeríteni a dél-vietnami fiatalokat.

A két vers kétségtelenül igazolja a vietnami népnek csodálatos erkölcsi erejét és a végső győzelembe vetett, törhetetlen hitét.

FÉNYEK A DZSUNGELBEN

MÁTÉ GYÖRGY RIPIRTKÖNYVE

A Táncsics Kiadónál, az *Útikalandok* című sorozatban jelent meg Máté György vietnami és laoszi riportjainak gyűjteménye. A kitűnő újságíró könyve valóban úgy is indul, mint egyfajta hagyományos útirajz. A távoli Keletre vezető több ezer kilométeres utat mulatságos izgalmak vezetik be. Olyasfélék, hogy vigyen-e a szerző bőrkabátot a trópusokra, meg aztán, hogy regényét, amelynek megírásai határideje lejárt, hogyan fejezze be. Ezek az izgalmak – szerencsére – gyorsan feloldódnak. Máté György magával viszi a bőrkabátot, hogy majd hazafelé, a rettegett szibériai hidegben hasznát vegye. De aztán Vietnamban felejtí. A regényt pedig a repülőgépen fejezi be, ötezer méterrel a Góbi-sivatag fölött.

De csak a kezdet ilyen kedélyesen régimódi. A folytatás már egészen más. Máté György nem romantikus szemléletű újságíró. Vietnamban és Laoszban sem az egzotikumok érdeklik. A nép mai életének őszinte ábrázolására törekszik, hiteles rajzát akarja adni Vietnam és Laosz mai harcainak, gondjainak, problémáinak, konfliktusainak. S könyve tulajdonképpen mondanivalójának kifejtését – a gyors expozíció után – azzal kezdi, hogy Vietnam, gyönyörű tájai és szépséges építményei ellenére sem kelti a zavartalan elragadtatás élményét, mert a nép még szegény, a lakosság nagy része még most is ott él, ahol a feudális rend és a kegyetlen garmati sors idején: primitív kis kunyhókban. Épülnek ugyan az új lakónegyedek, s ezek szépek is, modernek is, és gyorsan is nőnek, de a nép többségének élete még most is porszínű, sűrű. A műemlékek ragyogása – jóval több van belőlük, mint akár Olaszországban – csak egy csepp ebben a tengerben.

Így indul a könyv, romantikus lelkesedés, extázis nélkül. Am ehhez a hitelességhez a keleti érdekességek leírása is szorosan kapcsolódik. Ki tudja például, hogy Vietnamban is főzik és szeretik a halászlét, méghozzá úgy, ahogyan nálunk, piro-

san és erősen, jól megpaprikázva? Vagy azt, hogy ott a mezőgazdaságnak nem traktorra van elsősorban szüksége, mint nálunk, hanem szivattyúra, lévén az ország fő terménye és a lakosság fő tápláléka a rizs. Vagy azt, hogy a futballt a vietnamiak éppúgy szeretik, mint itt nálunk? Hogy a vietnami férfiak karja, melle csupasz, nincs rajta szőr? Meg aztán, hogy Vietnam igen tarka nemzetiségű ország, hatvan kisebbséget tartanak számon, s ezeknek mindnek más a nyelve? Ezért sokszor a vietnamiak is tolmáccsal beszélnek egymással. Vagy hogy a buddhizmus nem ismer istent, s hogy a buddhista az örök életben sem hisz?

Mindez persze akármilyen útirajzban szerepelhetne. Máté György riportjai azonban nem akármilyenek. A szerző arra a kérdésre keres feleletet, amelyik hosszú idő óta a legjobban izgatja a világ közvéleményét, s ez nem más, mint a vietnami nép fegyveres harca az imperializmus, az amerikaiak és dél-vietnami kiszolgálók ellen. A nyugati világ riporterei rejtélyként kezelik ezt a problémát, titkokat szimatolnak és keresnek körülötte. Máté György — s ez könyvének talán legnagyobb érdeme — világos, határozott feleletet ad a kérdésre. A vietnami nép az elnyomás, a fasiszmus ellen lépett harcba a szabadsáért, az emberi életért, a jobb és szebb jövőért. Ez a válasz minden homályt és titkot eloszlat, s bár egyszerűbb, mint a nyugati riporterek kódosításai, megvan az az előnye, hogy igaz.

Milyen ez az elnyomás? Ha egyetlen szóban akarnánk összefoglalni, azt mondhatnánk, fasiszta. A dél-vietnami rendszer például fajgyűlöletet szít a sokféle nemzetiség között, egymásnak akarja ugrasztani a különféle népeket. Aztán internálótáborokat hoz létre. Igaz, ezeket nem internáló táboroknak, hanem „bőségfalvaknak” nevezi. A nép azonban másképp gondolkodik felőlük, s hiába kényszerítik ezekben a táborokba a lakosságot, ezrével menekülnek belőlük. Véletlen-e, hogy ezeket a falvakat éppen nyugatnémet szakemberek tervei és elképzelései alapján építtette a dél-vietnami bábkormány? Szó se róla: jó szakemberekhez fordultak. Azokhoz, akiknek a legtöbb tapasztalatuk van ilyenféle táborok építésében.

Mindezt persze nem száraz leírásokból és tényközlésekből ismerjük meg. Máté György emberi sorsok bemutatásával ábrázolja a népre nehezedő fasiszta elnyomást és azt a harcot, amit a vietnamiak vívnak a rettenetes hatalom ellen. Megismerjük a könyvből a nép harcának legszebb fejezeteit és alakjait. Tran Thi Nhamot például, ezt a gyönyörű, huszonnégy éves vietnami partizánlányt, akit majdnem halálra kínoztak az elnyomók. Szappanosvizet pumpáltak a beleibe, legérzékenyebb ideggócait villanyozták, undorító mocskokkal telt hordóban tartották, tüzes vaslapra szorították testét, a torkába izzó vasfogót nyomtak. Csoda-e, ha ez ellen fölkel, harcol a nép? Vagy például a két öreg halász, Do Van Hien és Le Dinh Chat, akik nagyon sokszor túljártak az ellenség eszén, és bátorságukkal, lélekjelenlétükkel jelentékeny veszteségeket okoztak a fasisztáknak. És a többiek, a szelíd tekintetű Dung, aki a mérgezett nyilat is felhasználta az ellenség ellen, Shok, a boltos, aki bátorságával sok ezer ember életét mentette meg, vagy Ho Thi Dai, aki az egyik „bőségstáborból” szökött meg.

A vietnami nép elszánt. „Nincs pihenés, amíg nem győzünk” — mondta a szerzőnek az egyik harcos. Aki elolvassa Máté György könyvét, beláthatja, hogy ez így is lesz. A riportkönyv legfőbb tanulsága, hogy ez az elszántan küzdő nép győzni fog.

ÖKRÖS LÁSZLÓ

TÁMASZPONTOK A NÉP SZÍVÉBEN

WILFRED BURCHETT OLVASÁSA KÖZBEN

A nagy és patetikus kifejezések mindig hagynak némi kétséget az emberben. Ha azt mondja egy szónok, vagy azt írja egy publicista lelkesen: „A vietnami nép harca igazságos és legyőzhetetlen” — szívünk szerint szól, de a mindenféle elcsavargó gondolat elidőzik a sommás kijelentésnél, és mérgetni kezd. Győzhet? Hiszen ma már nem Diem, Khanh vagy Ky brutális elnyomó rendszere ellen vív a dzsungel népe, hanem egy tizenkétfélmillió, politikailag, katonailag és közigazgatásilag megosztott ország áll szemben a világ leghatalmasabb mai rablójával és annak fegyveres gépezetével. Nyílpuskás, bambuszbozogányos, könnyű fegyverű partizánok és helikopterek, nehézbombázók, páncélosok, napalmbombák sorakoznak a front ösvényein. S a partokon túl, az óceánon meg a csatlós támaszpontokon talán már atomtöltetű rakétákat is beírányoztak...

És mégis lehetne győzni?...

Wilfred Burchett riportkönyvében (*Dzsungelháború Dél-Vietnamban* — Kos-